

Józef Koredczuk

Uniwersytet Wrocławski

e-mail: kored@prawo.uni.wroc.pl

telefon: +48 71 375 26 22

DOI: 10.15290/mhi.2015.14.01.16

Wrocławski okres w życiu Jana Baszkiewicza

SUMMARY

Jan Baszkiewicz's Wrocław Period

Jan Baszkiewicz, the eminent political and legal thought historian, in the years 1959–1968 was associated with the University of Wrocław, working at the Faculty of Law and Administration. The nine-year Wrocław period was very important in Jan Baszkiewicz's life. First employed at the Chair of General History of State and Law and, later, at the Chair of History of Political and Legal Doctrines, Jan Baszkiewicz can be deemed the father of the Wrocław history of political and legal doctrines. For didactic purposes, he developed academic course materials on the above subject, on which *History of Political and Legal Doctrines*, published together with Franciszek Ryszka in 1969, was based. It was the first Polish academic textbook fully discussing the history of political and legal thought from antiquity to contemporary times. During his stay in Wrocław, Jan Baszkiewicz published *Sovereign State in the Feudal Political Doctrine until the Early 14th Century* (Warsaw 1964), one of the most significant studies among all of his scientific achievements, which has later become a classic of the genre and strengthened Jan Baszkiewicz's position among Polish state and law historians. He also performed important organisational functions. In 1960, Jan Baszkiewicz was appointed the Head of the Department of Political Doctrines, and, in 1963, of the Chair of Political and Legal Doctrines. From 1962 until 1964, he was Deputy Dean for Didactics of the Faculty of Law. In September 1965, Jan Baszkiewicz was appointed Deputy Vice-Chancellor for Academic Affairs and Youth of the University of Wrocław and fulfilled that role through to the March 1968 Polish political crisis. Due to the attitude he demonstrated towards that situation, he was forced to move from Wrocław to the University of Silesia in Katowice. In 2003, the University of Wrocław conferred an honorary doctorate upon him.

Key words: Jan Baszkiewicz, University of Wrocław, history of law

Słowa kluczowe: Jan Baszkiewicz, Uniwersytet Wrocławski, historia prawa

Jednym z pierwszych z mistrzów – Dostojnego Jubilata, Profesora Adama Lityńskiego – i zapewne osób, które wywarły największy wpływ na jego rozwój naukowy był profesor Jan Baszkiewicz. Przebywali oni po dziewięć lat we Wrocławiu, z tym, że A. Lityński od 1957 do 1966 r., a J. Baszkiewicz od 1959 r. do 1968 r., kiedy to znowu zeszyły się ich drogi życiowe i naukowe, lecz tym razem w Katowicach na Uniwersytecie Śląskim.

Wrocławski dziewięcioletni okres w życiu J. Baszkiewicza był niezwykle ważny. Przybył on tu mając zaledwie 29 lat, opromieniony sławą, jaką w środowisku historyczno-prawnym przyniosła mu opublikowana w 1954 r. jego praca kandydacka *Powstanie zjednoczonego państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku* (Warszawa 1954)¹, napisana pod kierunkiem Juliusza Bardacha, której referentami byli Zdzisław Kaczmarczyk, Bogusław Leśnodorski i Henryk Łowmiański.

Jednakże już przed 1959 r. Wrocław był mu osobiście znany. W 1946 r., będąc w maturalnej klasie, przebywał w nim na licealnej wycieczce i pomimo, że oglądał zniszczony gmach Uniwersytetu Wrocławskiego, rzekomo pomyślał przy tej okazji, „jak wspaniale byłoby studiować i pracować w tak wspaniałym baroku, jaki stoi nad Odrą”². Na studia poszedł jednak na Uniwersytet Warszawski, ale możliwość pracy na Uniwersytecie Wrocławskim trzymał lat później przed nim się pojawiła. Znał także niektóre osoby mieszkające i pracujące we Wrocławiu oraz dorobek naukowy niektórych wrocławskich uczonych. Uczestniczył bowiem J. Baszkiewicz, w lecie 1953 r., w „Konferencji śląskiej Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk”, która odbyła się we Wrocławiu. Nawiązując do swojego doktoratu poruszył w wystąpieniu sprawę dalszego pogłębiania problematyki badań nad XIII i XIV w. Przy okazji był świadkiem burzliwej wymiany zdań pomiędzy historykami skupionymi wokół osoby Seweryna Wysłoucha i Karola Maleczyńskiego³. Między innymi tuż po doktoracie

¹ W Poznaniu 26 listopada 2004 r. odbyła się zorganizowana przez Instytut Historii UAM i redakcję Czasopisma Prawno-Historycznego konferencja z okazji 50-lecia ukazania się książki J. Baszkiewicza *Powstanie zjednoczonego państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku*. Pokłosem tej konferencji były następujące publikacje: B. Nowacki, *Zjednoczenie państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku w badaniach do początku lat pięćdziesiątych XX wieku*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” (dalej: CPH) 2005, t. 57, z. 1, s. 113–128; M. Cetwiński, *Kilka uwag o monografii Jana Baszkiewicza na tle czasów w których powstała*, CPH 2005, t. 57, z. 1, s. 129–134; H. Olszewski, *Jana Baszkiewicza Powstanie zjednoczonego państwa polskiego a nauka historii prawa pierwszej połowy lat pięćdziesiątych XX wieku*, CPH 2005, t. 57, z. 1, s. 135–145; T. Jurek, *Jana Baszkiewicza Powstanie zjednoczonego państwa polskiego z perspektywy półwiecza*, CPH 2005, t. 57, z. 1, s. 147–170

² K. Jonca, *Laudacja prof. Janowi Baszkiewiczowi*, [w:] *Doktorat honoris causa UW. dla prof. Jana Baszkiewicza*, „Przegląd Uniwersytecki” (dalej: PU) 2003, R. 9, nr 11, s. 20; J. Baszkiewicz, *Mowa dhc UW. profesora Jana Baszkiewicza*, [w:] *Doktorat honoris causa UW. dla prof. Jana Baszkiewicza*, PU 2003, R. 9, nr 11, s. 23.

³ J. Baszkiewicz, *W sprawie dalszego pogłębiania problematyki XIII–XIV wieku*, [w:] *Konferencja śląska Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk. Wrocław 28 VI – 1 VII 1953. Przemówienia, referaty, dyskusje*, red. L. Grosfeld, W. Kula, B. Leśnodorski, t. I, Wrocław 1954, s. 117–119; J. Koredczuk, *60-lecie powo-*

wspólnie z Michałem Staszkiem (asystentem w Katedrze Prawa Rzymskiego Uniwersytetu Wrocławskiego, którego poznał, gdy działał w ZAMP) opublikował artykuł *W sprawie wstępów historycznych w podręcznikach prawniczych*⁴. Znane mu były także prace wrocławskich prawników, m.in. w 1956 r. zwrócił uwagę na pracę Jana Kolasy *Prawo narodów w szkołach polskich wieku Oświecenia* (Warszawa 1954) recenzując ją⁵, zaś w 1957 r. na artykuł Leona Bojma *Mongolska Republika Ludowa* („Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego” 1956, nr 3, Prawo I, seria A)⁶.

Wniosek o jego zatrudnienie w Katedrze Powszechnej Historii Państwa i Prawa na stanowisku docenta, na posiedzeniu Rady Wydziału Prawa w dniu 19 września 1959 r., referował Leszek Winowski, argumentując, że jego powołanie jest uzasadnione ze względu na konieczność wykonania planu badań naukowych Katedry w najbliższych latach. Dodając, że Katedra sama nie jest w stanie wypełnić luki, jaka w tym zakresie powstała po śmierci Iwo Jaworskiego. Profesora L. Winowskiego poparł w tej kwestii S. Wystouch podkreślając, że był on uczniem J. Bardacha oraz, że „zatrudnienie doc. Baszkiewicza będzie z wielkim pożytkiem dla Wydziału”⁷. W wyniku pozytywnego przejścia wspomnianego wniosku przez wszystkie gremia decyzyjne od 1 listopada 1959 r. został docentem w Katedrze Powszechnej Historii Państwa i Prawa, rozpoczynając wrocławski okres w swoim życiu. Wybrał Wrocław, pomimo że zaproponowano także pracę na Wydziale Prawa w Toruniu i Łodzi⁸.

Działalność naukowo-dydaktyczna

Po odejściu z końcem września 1962 r. Franciszka Ryszki do Warszawy został „jego sukcesorem, jako wykładowca historii doktryn politycznych [...] co uznał za niemały honor i zobowiązanie”⁹.

Wraz z K. Grzybowskiem, H. Olszewskim, F. Ryszką i innymi, w latach sześćdziesiątych XX w., tworzył metodę badawczą i przyczynił się do syste-

lania katedr historyczno-prawnych na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego, „Acta Universitatis Wratislaviensis”, nr 3015, Prawo t. 303, „Studia Historycznoprawne”, Wrocław 2007, s. 34–35.

⁴ „Państwo i Prawo” [dalej: PiP] 1955, R. 10, z. 7/8, s. 182–198.

⁵ CPH 1956, t. 7, z. 2, s. 363–370.

⁶ PiP 1957, R. 12, z. 2, s. 391–393.

⁷ Arch. UWr sygn. 138/406, Uniwersytet Wrocławski. Dział Kadr RK-120/406, Jan Baszkiewicz, s. 13; Arch. UWr sygn. AU-271/2, Protokoły posiedzeń Rady Wydziału Prawa 1956–1960, k. 545; M. Bojarski, *Droga życiowa prof. Jana Baszkiewicza*, [w:] *Doktorat honoris causa UWr. dla prof. Jana Baszkiewicza*, PU 2003, R. 9, nr 11, s. 19.

⁸ Arch. UWr sygn. 138/406, s. 7.

⁹ M. Bojarski, op. cit.

matyki wykładu nowej dyscypliny naukowej, jaką była historia doktryn politycznych i prawnych¹⁰. Dyscypliny, o której w tamtych czasach mówiono, iż jest wciąż dyscypliną deficytową. Baszkiewicz można uznać za jednego z „ojców” tej nowej dyscypliny naukowej, ale również „ojca” wrocławskiej historii doktryn politycznych i prawnych.

Na potrzeby dydaktyki opracował skrypty *Historia doktryn politycznych i prawnych*, część 1: *Starożytność i średniowiecze* (która ukazała się drukiem w 1963 r.) i część 2: *Czasy nowożytne 1500–1800* (która ukazała się drukiem w 1965 r.)¹¹. Części te stały się podstawą, opublikowanej wspólnie z F. Ryszką w 1969 r. *Historii doktryn politycznych i prawnych*, stanowiącej pierwszy w Polsce podręcznik akademicki w pełni omawiający dzieje myśli politycznej i prawnej od czasów starożytnych do XX w. Stanowiła ona oryginalne spojrzenie na sposób ujmowania dziejów doktryn, wskazując na potrzebę analizowania poglądów na państwo i prawo nie tylko w aspekcie historycznym, ale i filozoficznym, politologicznym i socjologicznym¹².

Podczas pobytu we Wrocławiu J. Baszkiewicz prowadził też wykłady monograficzne związane z doktrynami: „Doktryna władzy monarszej w starożytności i średniowieczu”, „Zwyczaj i ustawa w rozwoju historycznym” oraz z filozofii, a także seminarium z historii doktryn politycznych i prawnych.

Na konferencji katedr historycznoprawnych, która odbyła się 11–13 czerwca 1964 r. w Karpaczu wygłosił referat na temat historii doktryn politycznych i prawnych w programach studiów. Do spraw związanych z dydaktyką przedmiotów historycznoprawnych powrócił na kolejnej konferencji katedr historycznoprawnych, która miała miejsce 8–10 czerwca 1967 r. w Kołobrzegu, gdzie wspólnie z J. Bardachem i Stanisławem Grodziskim dokonał analizy ponad 250 prac magisterskich z historii państwa i prawa Polski oraz wygłosił referat, w którym dokonał oceny realizacji badań w zakresie przedmiotów historycznoprawnych¹³. Również jego referat wprowadzający na temat znaczenia metod badań historycznych dla pracy naukowej pracowników stał się punktem wyjścia do dyskusji na konferencji poświęconej rozwojowi młodej kadry, która była przedmiotem obrad podczas nadzwyczajnego posiedzenia Rady Wydziału Prawa 13 maja 1965 r.¹⁴

¹⁰ J. Majchrowski, *Laudacja*, [w:] *Profesor Jan Baszkiewicz. Doktor honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2008, s. 55.

¹¹ J. Koredczuk, op. cit., s. 43.

¹² M. Maciejewski, *Opinia w związku z wszczęciem przez Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego postępowania o nadanie Profesorowi Janowi Baszkiewiczowi tytułu doktora honoris causa*, w: *Profesor Jan Baszkiewicz. Doktor honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2008, s. 21; J. Majchrowski, op. cit., s. 56.

¹³ *Konferencja katedr historycznoprawnych w Karpaczu*, CPH 1965, t. 17, z. 2, s. 319; G. Kuleczka, *Sprawozdanie z konferencji katedr historycznoprawnych odbytej w Kołobrzegu w dniach 8–10 czerwca 1967 r.*, CPH 1968, t. 20, z. 1, s. 254–256.

¹⁴ J. Koredczuk, op. cit., s. 27.

Oprócz zainteresowań historią doktryn i idei polityczno-prawnych J. Baszkiewicz w okresie swego pobytu we Wrocławiu, jako mediawista, interesował się także prawem rzymskim i prawem kanonicznym. Dwoma jedynymi, najważniejszymi systemami prawa, które w okresie średniowiecza dostarczały podwalin prawnych pod wszelkie ówczesne głoszone poglądy dotyczące państwa i prawa. Warto przypomnieć, że tuż przed przybyciem do Wrocławia, J. Baszkiewicz brał udział w międzynarodowym zjeździe w Perugii, zorganizowanym z okazji 600-lecia śmierci Bartolusa z Saxoferrato. W zjeździe tym uczestniczył także Michał Wyszyński z Wrocławia. Obaj na tym zjeździe wygłosili wykłady, J. Baszkiewicz o *Queloues remarques sur la conception de dominium mundi dans l'oeuvre de Bartolus*, zaś M. Wyszyński Czy „*Statutum-Consuetudo*” Bartolusa mogło mieć wpływ na prawo polskie¹⁵. Baszkiewicz również w Zeszytach Naukowym Uniwersytetu Wrocławskiego, wydanym w 1961 r. i dedykowanym M. Wyszyńskiemu opublikował artykuł *Omnia sunt principis. O własności i jurysdykcji w koncepcji (XII–XIV w.)*¹⁶, w którym poruszył także istotną kwestię zakresu władzy cesarskiej [której odpowiednikiem dzisiaj jest władza państwowa – dop. J.K.] i jego uprawnień do ingerencji w sferze majątkowej, szczególnie prawa własności¹⁷. Problemu, jak możemy się przekonać wiecznie żywego nie tylko w średniowieczu, ale i współcześnie. Swoimi pracami na temat poglądów glosatorów i postglosatorów wpisywał się on w ten sposób w badania ówczesne i do dziś prowadzone przez wrocławskich specjalistów prawa rzymskiego. Jego zainteresowania prawem rzymskim i kanonicznym pozostawały w ścisłej łączności z zainteresowaniami nad historią doktryn politycznych i prawnych.

Zaczął jednak od powszechnej historii państwa i prawa na potrzeby, której w 1961 r. wraz z L. Winowskim, uzupełnił o trzy rozdziały skrypt I. Jaworskiego *Zarys powszechnej historii państwa i prawa* (nazywany przez studentów „złotą książeczką”)¹⁸, dopisując do niego dzieje powszechne do końca XV w. i przeradagowując całość.

Jedną z najważniejszych prac w dorobku naukowym J. Baszkiewicza, opublikowanych podczas jego pobytu we Wrocławiu, było *Państwo suwerenne w feudalnej doktrynie politycznej do początków XIV wieku* (Warszawa 1964). Wywołała ona nie tylko polemikę w środowisku polskich doktrynerów prawa, jak chociażby z Konstantym Grzybowskiem¹⁹, lecz została także wysoko oceniona przez

¹⁵ Wykład J. Baszkiewicza został opublikowany w: *Bartolo da Sassoferrate. Studi e documenti per il VI centenario*, Milano 1962, s. 9–25, a M. Wyszyńskiego w wersji polskiej [w:] „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego” 1959, nr 22, Prawo t. 6, seria A, s. 31–55.

¹⁶ „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego” 1961, nr 34, Prawo t. 8, seria A, s. 55–75.

¹⁷ E. Szymoszek, *Szkoła glosatorów w polskiej literaturze historycznoprawnej. Poglądy Jana Baszkiewicza*, „Acta Universitatis Wratislaviensis”, nr 2616. Prawo t. 288, Wrocław 2004, s. 168–170.

¹⁸ J. Koredczuk, op. cit., s. 43.

¹⁹ K. Grzybowski, *U źródeł doktryny suwerenności państwa*, CPH 1965, t. 17, z. 2, s. 237–246.

J. Bardacha, B. Leśnodorskiego, S. Wysłoucha i F. Ryszkę. Stała się ona wzorem łączenia przenikliwości w analizie źródeł z rozmachem i celnością ujęć syntetycznych oraz rozważań komparatystycznych. Pod względem rozległości pola będącego przedmiotem badania i głębi interpretacji nie miała sobie równych w ówczesnej literaturze światowej. Praca ta przyczyniła się do ugruntowania pozycji J. Baszkiewicza wśród ich polskich doktrynerów państwa i prawa, stając się z czasem klasyką tego gatunku²⁰. Fakt nieprzetłumaczenia *Państwa suwerennego* na języki zachodnie, czterdziści lat później jeden z recenzentów w postępowaniu o nadanie doktoratu *honoris causa* J. Baszkiewiczowi przez Uniwersytet Wrocławski – Henryk Olszewski – uznał za przejaw jednego z najbardziej szkodliwych elementów tzw. polityki naukowej PRL²¹. Z koncepcją suwerenności przedstawioną w *Państwie suwerennym* korespondują rozważania J. Baszkiewicza zaprezentowane w artykule *Pokój powszechny i pokój państwowy w doktrynie włoskiej XIV w.*, opublikowanym we wrocławskich „Acta Universitatis Wratislaviensis” w 1970 r. W tekście tym poddał on wszechstronnej ocenie rozważania Bartolusa de Saxoferrato, Dantego Alighieri i Marsyliusza z Padwy, dowodząc, że pokój powszechny i pokój państwowy to dwie różne kategorie²².

Wracając do swoich młodzieńczych fascynacji naukowych z czasów pracy kandydackiej, w 1968 r., opublikował pracę poświęconą historii politycznej Polski drugiej połowy XIII w. do śmierci Władysława Łokietka (*Polska czasów Łokietka*, Warszawa 1968). Jan Baszkiewicz znacząco zrewaloryzował w niej wygłoszone przed laty swoje opinie na temat znaczenia szerokich warstw społecznych i roli Władysława Łokietka w procesie przezwyciężania rozbicia dzielnicowego w Polsce²³. Książka ta zapoczątkowała jego badania nad zawsze go interesującą problematyką władzy: jej istoty, przejawów i mechanizmów, którym to kwestiom szczególnie dużo poświęcił on później uwagi w kontekście badań nad rewolucyjną Francją.

W dorobku naukowym J. Baszkiewicza znajdujemy także pracę, która oczarowała wielu czytelników *Młodość uniwersytetu* (Warszawa 1963). Przepiękny esej, w którym, jako mediawista, podjął próbę zbadania rodowodu uniwersytetu. Była to książka spinająca jego fascynację średniowieczem z estymą, jaką

²⁰ W. Suleja, *Historia Wrocławia*, t. 3. *W Polsce Ludowej, PRL i III Rzeczypospolita*, Wrocław 2001, s. 77; K. Jonca, *Laudacja...*, s. 20–21; H. Olszewski, *Opinia o sylwetce naukowej Profesora Jana Baszkiewicza w związku z wspaniałym przez Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego postępowaniem o nadanie MU doktoratu honoris causa*, Kraków 2008, s. 35.

²¹ Arch. UW r. sygn. AU-185/1, Uniwersytet Wrocławski, Biuro Promocji i Informacji, RP – 0732/136, Baszkiewicz Jan, s. 17.

²² M. Sadowski, *Jan Baszkiewicz – historyk doktryn politycznych i prawnych*, [w:] *Tendencje rozwojowe myśli politycznej i prawnej*, red. M. Maciejewski, M. Marszał, M. Sadowski, Wrocław 2014, s. 21.

²³ M. Banaszkiewicz, *Profesor Jan Baszkiewicz (3 stycznia 1930–27 stycznia 2011)*, „Politeja. Pismo Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2011, nr 1, s. 33.

zawsze darzył uniwersytety, jako świątynię nauki²⁴. Westchnieniem za czasami, kiedy uniwersytety były jednym z trzech wierzchołków władzy, obok władzy świeckiej i duchownej oraz ogniskami wiedzy²⁵. Jest to praca, o której sam napisał, iż jest ona na wskroś popularyzatorska, głęboko „uczona” opowieść o powstaniu i dziejach średniowiecznych uniwersytetów²⁶.

Oprócz prac o charakterze monograficznym, J. Baszkiewicz był także mistrzem krótkich form naukowych. Władając kilkoma językami²⁷ i mając holi-styczne spojrzenie na problemy naukowe, którymi się zajmował, był autorem recenzji wielu prac z zakresu światowej i polskiej literatury naukowej²⁸.

Doceniając rozwój naukowy J. Baszkiewicza, który do Wrocławia przybył już, jako docent, 28 kwietnia 1964 r. zainicjowano postępowanie ankietowe w sprawie jego unadzwyczajnienia²⁹. Ankiety w tej sprawie wysłano do naj-wybitniejszych polskich historyków państwa i prawa oraz teorii prawa. Między innymi profesora Kazimierza Opałka, który stwierdził, że J. Baszkiewicz re-prezentuje historię doktryn politycznych i prawnych w wydaniu na wskroś nowoczesnym. Natomiast przyjaciel K. Opałka, Jerzy Wróblewski, wskazał na stały i szybki rozwój naukowy J. Baszkiewicza. Spośród historyków pań-stwa i prawa na ankietę odpowiedzieli K. Grzybowski (jedyny w tym gro-nie doktryner), J. Bardach, Karol Koranyi, B. Leśnodorski, F. Ryszka i Mi-chał Szczaniecki, który jak gdyby podsumował dyskusję w sprawie nadania tytułu profesora nadzwyczajnego J. Baszkiewiczowi, pisząc, że jego *Państwo suwerenne* – na które prawie wszyscy ankietowani zwrócili uwagę – stanowi pełnowartościową „pracę profesorską”³⁰. Tylko Grzegorz Leopold Seidler nie odpowiedział na ankietę. W skład powołanej we wrześniu 1964 r. komisji do oceny wyników jego postępowania ankietowego wchodził dziekan Jan Kosik,

²⁴ Ibidem, s. 31.

²⁵ S. Filipowicz, *Uniwersytet Jana Baszkiewicza*, CPH 2012, t. 64, z. 1, s. 198.

²⁶ J. Baszkiewicz, *Młodość uniwersytetu*, Warszawa 1963, s. 7.

²⁷ W swoim kwestionariuszu osobowym, który złożył przy okazji przyjęcia do pracy na Uniwersytecie Wrocławskim wymienia francuski, niemiecki, czeski, włoski, angielski, rosyjski i hiszpański; Arch. UW r sygn. 138/406, s. 3.

²⁸ Por. np.: *Villey Michel, Leçons d'histoire de la philosophie du droit, Paris 1957*, PiP 1959, R. 14, z. 12, s. 1068–1077; *Andreew Michaił, Angelow Dimităr, Istorija nabălgarskata dăarzatwa i prawo, Sofija 1959*, PiP 1960, R. 15, z. 6, s. 1014–1016; *Kirfel Hans Joachim, Weltherrschaftsidee und Bündnispolitik, Bonn 1959*, „Kwartalnik Historyczny” (dalej: KH) 1960, R. 67, nr 1, s. 189–196; *Sieradzki Józef, Polska wieku XIV, Warszawa 1959*, KH 1960, R. 67, nr 1, s. 169–177; *Koranyi Karol, Potuszechna historia państwa i prawa, Warszawa 1963*, t. 2, cz. 1, PiP 1964, R. 19, z. 10, s. 575–576; *Voisě Waldemar, Początki nowożytnych nauk społecznych. Epoka Renansansu, jej narodziny i schyłek, Warszawa 1962*, CPH 1964, t. 16, z. 1, s. 381–386; *Grzybowski Stanisław, Poglądy społeczne publicystów hugońskich 1559–1598, Wrocław 1964*, CPH 1965, t. 17, z. 2, s. 308–311.

²⁹ Wniosek ten na Radzie Wydziału spotkał się ze szczególnym poparciem Witolda Świdy, M. Wyszynskiego, L. Winowskiego i S. Wysłoucha; Arch. UW r sygn. AU-271/5, Uniwersytet Wrocławski. Wydział Prawa W-III/0001. Rada Wydziału – protokoły posiedzeń 1962–1964, k. 225.

³⁰ Por. Arch. UW r sygn. 138/406, s. 27–41.

L. Winowski i S. Wysłouch. Postępowanie, to dla niego zakończyło się pozytywnie i ostatecznie 21 grudnia 1965 r. uchwałą Rady Państwa otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego.

Wcześniej, od 1955 r., i w okresie pobytu we Wrocławiu, J. Baszkiewicz był członkiem Rady Redakcyjnej „Czasopisma Prawno-Historycznego”, w latach 1956–1963 Komitetu Redakcyjnego „Państwa i Prawa”, a w latach 1964–1966 kolegium redakcyjnego serii „Prawo Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego”. Natomiast od 1962 r. był członkiem Rady Naukowej Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu³¹. Działal także aktywnie w Zarządzie Głównym Polskiego Towarzystwa Historycznego.

Od 18 kwietnia 1961 r. był również członkiem zwyczajnym Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, jego wydziału trzeciego nauk prawnych i ekonomicznych. Między innymi na posiedzeniu Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych 23 stycznia 1963 r. przedstawił swoją pracę *Prawo rzymskie i prawo kanoniczne w kulturze politycznej Polski od XII do XIV wieku*³². Przewodniczył zaś na posiedzeniu tego Wydziału 20 czerwca 1963 r.³³ Natomiast na posiedzeniu 7 marca 1968 r. przedstawił pracę Janusza Goćkowskiego (późniejszego profesora naukoznawstwa Politechniki Wrocławskiej) *Irydion Zygmunta Krasickiego jako studium socjotechniczne*³⁴. Historyczno-prawny charakter miało posiedzeniu Wydziału 8 grudnia 1965 r., na którym J. Bardach przedstawił pracę Kara „trzysta” i opłata sądowa „trzeszne” w najdawniejszym prawie polskim na tle porównawczym. Wzięli w nim udział prawie wszyscy pracownicy katedr historyczno-prawnych z Wydziału Prawa w tym J. Baszkiewicz oraz A. Lityński (z Katedry Ekonomii Politycznej)³⁵.

W listopadzie 1967 r. był jednym z recenzentów rozprawy habilitacyjnej M. Staszkowa *Komuna w doktrynie prawnej XII–XIV wieku*, który podobnie jak J. Baszkiewicz także w 1968 r. przeniósł się do Katowic³⁶. Na posiedzeniu Rady Wydziału Prawa 12 października 1962 r. został powołany na promotora rozprawy doktorskiej Tadeusza Penkali (ówczesnego kierownika Zespołu Filozofii w Katedrze Ekonomii Politycznej Politechniki Wrocławskiej) *Teoria prawa i moralności Leona Petrażyckiego*, nie doszedł on jednak do skutku. W dokumentacji w sprawie nadania mu tytułu profesora nadzwyczajnego podaje się

³¹ J. Koredczuk, op. cit., s. 41 i 59.

³² W rozszerzonej wersji wystąpienie, to stało się podstawą jego referatu wygłoszonego na IX Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich; por. *Historia kultury średniowiecznej w Polsce. IX Powszechny Zjazd Historyków Polskich w Warszawie 13–15 września 1963. Referaty*, Warszawa 1963, s. 63–103.

³³ „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1963, t. 19, seria A, s. 153–154.

³⁴ „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1968, t. 23, seria A, s. 100.

³⁵ „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1965, t. 20, seria A, s. 131.

³⁶ J. Koredczuk, op. cit., s. 23 i 72.

ponadto, że „dwo ostatnio wyszkolonych przez niego magistrów podjęło pracę nad rozprawą doktorską oraz, że jest w trzech przewodach doktorskich recenzentem”³⁷. Wydaje się to mocno naciągane na potrzeby wspomnianej opinii awansowej. Był natomiast przewodniczącym komisji dla oceny rozpraw doktorskich Edmunda Kleina i Teresy Janasz³⁸. Natomiast w 1965 r. był recenzentem pracy magisterskiej Janusza Trzcńskiego (*Dowód z dokumentu w średnio-wiecznych sumach procesowych*, promotor Jerzy Falenciak), późniejszego profesora prawa konstytucyjnego Uniwersytetu Wrocławskiego i Warszawskiego, zaś w 1967 r. Ireneusza Żebera (*Peculium costrense w prawie rzymskim*, promotor J. Falenciak), zasłużonego adiunkta w Zakładzie Prawa Rzymskiego Uniwersytetu Wrocławskiego.

Jan Baszkiewicz pracę na Wydziale Prawa we Wrocławiu do października 1961 r. łączył także z pracą w Instytucie Nauk Prawnych PAN w Warszawie, a później w Zakładzie Historii Państwa i Prawa Instytutu Historii PAN³⁹.

Działalność organizatorska

Pełnił także szereg odpowiedzialnych funkcji organizacyjnych, „choć generalnie starał się nie brać na siebie obowiązków organizacyjnych”⁴⁰. W 1960 r. został kierownikiem Zakładu Doktryn Politycznych, który powstał w ramach Katedry Powszechnej Historii Państwa i Prawa. Zakład istniał do 1 czerwca 1963 r., kiedy to – na mocy zarządzenia Ministra Szkolnictwa Wyższego z dnia 24 maja 1963 r. – przekształcił się w Katedrę Historii Doktryn Politycznych i Prawnych⁴¹. Warto podkreślić, że utworzenie we Wrocławiu Katedry Historii Doktryn Politycznych i Prawnych wiązało się z osobą J. Baszkiewicza trochę przypadkowo, po raz pierwszy bowiem, gdy sprawa jej utworzenia stanęła na posiedzeniu Rady Wydziału 29 kwietnia 1959 r., nie był on przewidziany na jej kierownika, lecz Katedry Powszechnej Historii Państwa i Prawa, którą miał objąć po śmierci I. Jaworskiego⁴². Kierownikiem, której jednakże od 1 lipca 1959 r. został L. Winowski.

W latach 1962–1964, gdy dziekanem był Władysław Zamkowski, był prodekanem Wydziału Prawa do spraw dotyczących dydaktyki i procesu dydaktycznego. Na stanowisko to został wybrany na posiedzeniu Rady Wydziału

³⁷ Arch. UWr sygn. 138/406, s. 50.

³⁸ Arch. UWr sygn. AU-271/5, k. 15, 215 i 225.

³⁹ Arch. UWr sygn. 138/406, s. 5.

⁴⁰ M. Maciejewski, *Opinia w związku...*, s. 12.

⁴¹ Arch. UWr, sygn. AU-271/5, k. 79.

⁴² J. Koredczuk, op. cit., s. 16 i 23.

Prawa 11 maja 1962 r. Zastępowanie dziekana przez niego w związku z tym było czymś naturalnym. Szczególnie w tym zakresie było posiedzenie Rady Wydziału 26 kwietnia 1963 r., na którym przewodniczył, kiedy omawiano sprawę rozwoju Studium Zaocznego Prawa (co referował dziekan W. Zamkowski) oraz Zawodowego Studium Administracji (co referował jego kierownik, S. Wysłouch). Dyskusja nad wspomnianymi referatami, mieszcząca się w zakresie kompetencji J. Baszkiewicza – jako prodziekana – zaowocowała przyjęciem uchwały Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego w sprawie dalszego rozwoju i usprawnienia studiów dla pracujących⁴³. Uchwała ta miała decydujące znaczenie dla rozwoju studiów zaocznych na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego przez najbliższą dekadę. Za organizację procesu dydaktycznego otrzymał w 1964 r. indywidualną nagrodę Ministra Szkolnictwa Wyższego II stopnia.

Od 1 września 1965 r. był prorektorem Uniwersytetu Wrocławskiego. Pełnił tę funkcję w zespole wybitnego rektora tej uczelni, profesora Alfreda Jahna, obejmującym oprócz niego, Władysława Floryana i Kazimierza Maślankiewicza, z którymi, jak sam wspominał, łączył go uniwersytecki patriotyzm, zaufanie i wkrótce przyjaźń, i który to zespół rektorski ze zmiennym powodzeniem próbował trochę wyprzedzić czas. Pełnienie tej funkcji przypadło bowiem na burzliwy okres w dziejach PRL-u, co nie pozostawało bez wpływu na sytuację na uczelniach wyższych w Polsce, w tym na Uniwersytecie Wrocławskim⁴⁴. Był to okres, jak powiedział Karol Jonca w *Laudacji* na jego cześć, „kiedy zderzały się ze sobą zasady elementarnej przyzwoitości z paskudną i bardzo trudną do zwalczania despotyczną głupotą”⁴⁵. Apogeum tych nastrojów przypadło na marzec 1968 r. Jan Baszkiewicz, jako prorektor do spraw nauczania i młodzieży, w tym okresie z jednej strony bardzo zdecydowanie bronił studentów Uniwersytetu Wrocławskiego przed represjami, z drugiej zaś strony stanowczo wypowiadał się przeciwko wszelkim próbom zakłócenia porządku na uczelni. Ostatnim jego zadaniem, jako prorektora, była zainaugurowana w połowie maja 1968 r. restrukturyzacja Uniwersytetu, polegająca na wprowadzeniu instytutów, jako podstawowych jednostek organizacyjnych. Stał na czele senackiej komisji, która tę reorganizację przeprowadziła⁴⁶.

⁴³ Arch. UW r. sygn. AU-271/3, Protokoły posiedzeń Rady Wydziału Prawa 1960–1962, k. 382; Arch. UW r. sygn. AU-271/5, k. 2, 59 i 68.

⁴⁴ J. Baszkiewicz, *Mowa ...*, s. 23; M. Maciejewski, *O Jana Baszkiewicza badaniach nad prawem, państwem, historią i polityką*, [w:] *Prawnicy na Uniwersytecie Wrocławskim*, red. M. Marszał, J. Przygodzki, Wrocław 2012, s. 120.

⁴⁵ K. Jonca, *Laudacja...*, s. 23.

⁴⁶ W. Wrześniński, *Uniwersytet Wrocławski 1945–1995*, Wrocław 1995, s. 261–263; idem, *Uniwersytet Wrocławski w latach 1945–2002*, [w:] T. Kulak, M. Pater, W. Wrześniński, *Uniwersytet Wrocławski 1702–2002*, Wrocław 2002, s. 300–301.

Również jego wejście do Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego było niezwykle efektowne, gdyż zaledwie miesiąc po tym, jak został jego członkiem, 15 maja 1961 r. został wybrany zastępcą sekretarza generalnego Towarzystwa, którym był Jerzy Łanowski⁴⁷. Funkcję tę piastował do 10 marca 1964 r., biorąc pod uwagę jego wiek i fakt, że zaledwie od dwóch lat przebywał we Wrocławiu, powierzenie jej należy uznać za wyróżnienie. Sam potem wspominał, że „dała ona mu doskonały punkt obserwacyjny poznać cały kwiat wrocławskiej nauki, także tej pozauniwersyteckiej”⁴⁸.

Odejście z Wrocławia

Niektórzy łączą odejście J. Baszkiewicza w 1968 r. z Wrocławia do Katowic z jego postawą na uczelni podczas tzw. wydarzeń marcowych. Planował on, to jednakże już wcześniej, informując o tym w piśmie z 13 grudnia 1967 r. do dziekana J. Kosika, gdzie podaje, „że rektor Kazimierz Popiołek, kierujący filią Uniwersytetu Jagiellońskiego w Katowicach, zwrócił się do niego z prośbą o wyrażenie zgody na służbowe przeniesienie z Uniwersytetu Wrocławskiego do filii Uniwersytetu Jagiellońskiego”⁴⁹. Omawiając tę sprawę na posiedzeniu Rady Wydziału Prawa 19 stycznia 1968 r. wyrażono żal z tego powodu, a nawet były głosy przeciwne jego odejściu z Wrocławia (dziekana J. Kosika, Andrzeja Stelmachowskiego i M. Wyszynskiego). Inny członek Rady Wydziału Stanisław Hubert sceptycznie skwitował sprawę odejścia J. Baszkiewicza z Wrocławia, stwierdzając, że sprawa jest właściwie przesądzona. Ciekawe stanowisko w tej dyskusji zajął Włodzimierz Berutowicz, który zauważył, że odejście J. Baszkiewicza pomnaża liczbę katedr na Wydziale bez kierowników. Na marginesie trzeba bowiem dodać, że odejście z Wydziału planowali również M. Staszków, który to uczynił i J. Kolasa, który pozostał we Wrocławiu. Berutowicz postawił także pytanie: czy atmosfera na Wydziale jest właściwa, czy może nie za mało jest powszechnej życzliwości wśród nas. Warto zauważyć, że były to słowa osoby, która już wkrótce po A. Jahnie obejmie funkcję rektora Uniwersytetu Wrocławskiego. Natomiast J. Falenciak (będący także ówczesnie jednym z sekretarzy KW PZPR we Wrocławiu) podkreślił, że jest to problem szczególnie i trzeba dać J. Baszkiewiczowi szansę, a jego odejście z Wydziału nie ma żadnego związku z atmosferą panującą na Wydziale⁵⁰.

⁴⁷ „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1961, t. 16, seria A, s. 92 i 104.

⁴⁸ J. Baszkiewicz, *Mowa...*, s. 23.

⁴⁹ Arch. UW r sygn. 138/406, s. 90; Arch. UW r, sygn. AU-271/7, Uniwersytet Wrocławski. Wydział Prawa i Administracji W-III/0001. Rada Wydziału – protokoły posiedzeń 1966–1969, k. 293, 303, 466 i 484.

⁵⁰ Arch. UW r sygn. 138/406, s. 92; M. Bojarski, op. cit., s. 19–20.

Czy, aby jednak się nie mylił? Krytyka bowiem ostentacyjnej – jak uznano – obrony przez J. Baszkiewicza studentów w toku tzw. wydarzeń marcowych, za co był atakowany przez władze partyjne i traktowany jako *persona non grata*⁵¹, być może jednak utwierdziła go w słuszności podjętej wcześniej decyzji. Mimo traktowania go, jako *persona non grata* próbowano go zatrzymać we Wrocławiu i jeszcze w planie zajęć na rok akademicki 1968/1969 w Zespole Katedr Nauk Prawno-Państwowych przewidziane było dla niego seminarium na studiach stacjonarnych⁵².

Jan Baszkiewicz zdawał sobie sprawę, że jego postawa podczas tzw. wydarzeń marcowych jest tylko pretekstem do pozbycia się go z uczelni, gdyż już znacznie wcześniej przed marcem 1968 roku ujawniła się „jadowita wrogość” sekretarza Komitetu Wojewódzkiego PZPR do niego. „Jego pogrożki otwartym tekstem” i wypowiedź, że „nie będziecie tu mieli czego szukać po waszej kadencji prorektorskiej”, dotarły bowiem do niego⁵³. Naraził się on władzom partyjnym, pomimo że był członkiem PZPR, za to, że bardzo krytycznie i bezkompromisowo oceniał życie wewnątrzpartyjne i wewnątrzuczelniane, w którym uczestniczył w latach sześćdziesiątych XX w. na Uniwersytecie Wrocławskim⁵⁴. Z czasem pogodził się z myślą, że będzie musiał odejść z Wrocławia, gdyż jak sam stwierdził 35 lat później w swojej *Mowie* po nadaniu mu doktoratu *honoris causa*, „gdyby nie te zawirowania, które wyprzedziły o pół roku «wypadki marcowe», pracowałbym zapewne do dziś na UWr”⁵⁵. Były to raczej kurtuazyjne słowa wypowiedziane na potrzebę chwili. W rzeczywistości bowiem, chyba słusznie go ocenił jego dawny znajomy z Warszawy – także seminarzysta J. Bardacha i który, tak jak i on, również przeniósł się do Wrocławia – Jan Jończyk, który na sławnym posiedzeniu Rady Wydziału Prawa 19 stycznia 1968 r., stwierdził, że J. Baszkiewicz nigdy „nie wrósł w środowisko wrocławskie, że w istocie zawsze myślał o przeniesieniu się z Wrocławia”⁵⁶. Powyższy pogląd potwierdza także fakt, że również w Katowicach J. Baszkiewicz długo nie zagościł i już w 1973 r. przeniósł się do Warszawy. Wygląda na to, że odkąd w 1959 r. wybył z Warszawy, ciągle myślał o tym jak do niej powrócić i szerokim łukiem przez Wrocław i Katowice, ostatecznie po czternastu latach, to mu się udało.

Ostatecznie, pismem z dnia 28 września 1968 r. ministra oświaty i szkolnictwa wyższego Henryka Jabłońskiego, 1 października 1968 r., J. Baszkiewicz zo-

51 H. Olszewski, *Jan Baszkiewicz (1930–2011)*, „Nauka” 2011, nr 1, s. 177.

52 J. Koredczuk, op. cit., s. 23.

53 K. Jonca, *Laudacja...*, s. 20.

54 W. Wrześniński, *Uniwersytet Wrocławski 1945–1995*, s. 249 i 253; idem, *Uniwersytet Wrocławski w latach 1945–2002*, s. 294.

55 J. Baszkiewicz, *Mowa...*, s. 22.

56 Arch. UWr sygn. 138/406, s. 92.

stał przeniesiony do Katowic na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Katedrze Powszechnej Historii Państwa i Prawa oraz Praw Obcych na Śląsku z jednoczesnym powierzeniem mu kierownictwa tej Katedry, a także wykładowcy historii doktryn⁵⁷. Co ciekawe, poinformował on o tym Radę Wydziału Prawa we Wrocławiu na trzy dni przed wydaniem wspomnianej decyzji w piśmie pożegnalnym 25 września 1968 r., które zakończył znanymi słowami: *Spondeo me Universitatis vestrae piam perpetuo memoriam habiturum eiusque res ae rationes, prout potero adiuturum*⁵⁸. W świetle powyższego przeniesienie J. Baszkiewicza do Katowic nie wydaje się tak „wymuszone, po tym jak znalazł się on w ostrym konflikcie z jednym z sekretarzy KW PZPR we Wrocławiu”, jak podaje Włodzimierz Suleja⁵⁹, lecz miało bardziej złożony charakter.

Rok po odejściu J. Baszkiewicza do Katowic w ślad za nim podążył jego wrocławski asystent i doktorant, Andrzej Wójtowicz, który półtora miesiąca po A. Lityńskim – dnia 18 czerwca 1970 r. – doktoryzował się na podstawie rozprawy *Ustawodawstwo monarsze w doktrynie postgłosatorskiej*. Miało to, jednakże miejsce we Wrocławiu, jest to jedyny „wrocławski” doktorat, w którym J. Baszkiewicz był promotorem. Przy tej okazji wykorzystując swój pobyt we Wrocławiu, dzień wcześniej, 17 czerwca, na posiedzeniu Wydziału Nauk Prawnych i Ekonomicznych WTN-u J. Baszkiewicz przedstawił własną pracę *O relacji nauki i polityki. Niektóre doświadczenia historii doktryny politycznej*⁶⁰.

Po opuszczeniu Wrocławia J. Baszkiewicz nie zerwał jednakże swoich kontaktów naukowych z wrocławskim środowiskiem historyczno-prawnym. Zawsze odczuwał wyraźny sentyment w ogóle do Wrocławia i chętnie tu przyjeżdżał⁶¹. Między innymi, jako doskonale władający językiem francuskim i doskonale znawca dziejów Francji, był on w marcu 1976 r. jednym z recenzentów rozprawy habilitacyjnej T. Janasz *Państwo Francuskie 1940–1944. Ideologia, organizacja, prawo* (Wrocław 1977), w październiku 2007 r. rozprawy habilitacyjnej Macieja Marszała *Włoski faszyzm w polskiej myśli politycznej i prawnej 1922–1939* (Wrocław 2007).

Wyrazem uznania dla dorobku naukowego J. Baszkiewicza oraz jego zasług dla rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego było nadanie mu w 2002 r. Złotego Medalu Jubileuszowego Uniwersytetu Wrocławskiego, zaś 14 listopada 2003 r. doktoratu *honoris causa*. Wnioskodawcą nadania i promotorem tego doktoratu był K. Jonca, który po J. Baszkiewiczu objął kierownictwo Katedry Doktryn

⁵⁷ M. Bojarski, op. cit., s. 19.

⁵⁸ Arch. UW r sygn. 138/406, s. 96.

⁵⁹ W. Suleja, *Dolnośląski marzec '68. Anatomia protestu*, Warszawa 2006, s. 345.

⁶⁰ „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1970, t. 25, seria A, s. 91.

⁶¹ M. Maciejewski, *Opinia w związku...*, s. 13.

Politycznych i Prawnych⁶². Trudno o bardziej wymowny wyraz podziękowania ze strony swojej dawnej *Alma Mater*, której poświęcił dziewięć lat życia, lat niezwykle dla niego ważnych, o których J. Baszkiewicz w swojej *Mowie* z okazji nadania mu doktoratu *honoris causa* Uniwersytetu Wrocławskiego powiedział, „że w tej właśnie uczelni dojrzałem jako badacz; że na jej wniosek w 1965 r. otrzymałem tytuł profesorski; że to właśnie tutaj – ale już całkowicie od «a» do «zet», zostałem uformowany jako nauczyciel akademicki”⁶³.

Już, jako doktor *honoris causa* Uniwersytetu Wrocławskiego, pół roku później, 1–2 maja 2004 r. wziął udział w konferencji naukowej doktorów *honoris causa* uczelni Wrocławia i Opola, zorganizowanej w związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej, która miała miejsce w Auli Leopoldina Uniwersytetu Wrocławskiego. W swoim wystąpieniu, dotyczącym humanistycznego wymiaru integracji europejskiej, nawiązując do wypowiedzi Jeana Moneta, wskazał, że celem Unii Europejskiej „nie jest jednoczenie państw, lecz łączenie ludzi, nowych Europejczyków”⁶⁴. W ustach osoby, która przed pięćdziesięciu laty rozpoczęła swoją wielką karierę naukową od dywagacji na temat zjednoczenia państwa polskiego, nie były to czcze słowa.

Bibliografia

Źródła

- Arch. UW r sygn. AU-185/1, Uniwersytet Wrocławski, Biuro Promocji i Informacji, RP – 0732/136, Baszkiewicz Jan.
- Arch. UW r sygn. AU-271/2, Protokoły posiedzeń Rady Wydziału Prawa 1956–1960.
- Arch. UW r sygn. AU-271/3, Protokoły posiedzeń Rady Wydziału Prawa 1960–1962.
- Arch. UW r sygn. AU-271/5, Uniwersytet Wrocławski. Wydział Prawa W-III/0001. Rada Wydziału – protokoły posiedzeń 1962–1964.
- Arch. UW r sygn. AU-271/7, Uniwersytet Wrocławski. Wydział Prawa i Administracji W-III/0001. Rada Wydziału – protokoły posiedzeń 1966–1969.
- Arch. UW r sygn. 138/406, Uniwersytet Wrocławski. Dział Kadr RK-120/406, Jan Baszkiewicz.

⁶² K. Jonca, *Jan Baszkiewicz – iuris doctor honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego*, CPH 2004, t. 56, z. 1, s. 397–398.

⁶³ J. Baszkiewicz, *Mowa dhc UW r. ...*, s. 22. Wśród zaproszonych gości na wspomnianą uroczystość znajdował się także A. Lityński; Arch. UW r sygn. AU-185/1, s. 45.

⁶⁴ *Konferencja naukowa doktorów honoris causa uczelni Wrocławia i Opola. Zjednoczona Europa jako fundament nowego porządku globalnego, „Przegląd Uniwersytecki” 2004, R. X, nr 5, s. 18.*

Literatura

- Banaszkiewicz M., *Profesor Jan Baszkiewicz (3 stycznia 1930 – 27 stycznia 2011)*, „Politeja. Pismo Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2011, nr 1.
- Baszkiewicz J., *Andreew Michail, Angelow Dimitar, Istorija nabalgarskata dđarżatwa i prawo*, Sofija 1959, „Państwo i Prawo” 1960, R. 15, z. 6.
- Baszkiewicz J., *Grzybowski Stanisław, Poglądy społeczne publicystów hugoneckich 1559–1598*, Wrocław 1964, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1965, t. 17, z. 2.
- Baszkiewicz J., *Jan Kolasa, Prawo narodów w szkołach polskich wieku Oświecenia*, Warszawa 1954, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1956, t. 7, z. 2.
- Baszkiewicz J., *Kirfel Hans Joachim, Weltherrschaftsidee und Bündnispolitik*, Bonn 1959, „Kwartalnik Historyczny” 1960, R. 67, nr 1.
- Baszkiewicz J., *Koranyi Karol, Powszechna historia państwa i prawa*, Warszawa 1963, t. 2, cz. 1, „Państwo i Prawo” 1964, R. 19, z. 10.
- Baszkiewicz J., *Leon Bojm, Mongolska Republika Ludowa*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego” 1956, nr 3, Prawo I, seria A, „Państwo i Prawo” 1957, R. 12, z. 2.
- Baszkiewicz J., *Młodość uniwersytetu*, Warszawa 1963.
- Baszkiewicz J., *Mowa dhc UWr. profesora Jana Baszkiewicza*, [w:] *Doktorat honoris causa UWr. dla prof. Jana Baszkiewicza*, „Przegląd Uniwersytecki” 2003, R. 9, nr 11.
- Baszkiewicz J., *Omnia sunt principis. O własności i jurysdykcji w koncepcji (XII–XIV w.)*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego” 1961, nr 34, Prawo t. 8, seria A.
- Baszkiewicz J., *Prawo rzymskie i prawo kanoniczne w kulturze politycznej Polski od XII do XIV wieku*, [w:] *Historia kultury średniowiecznej w Polsce. IX Powszechny Zjazd Historyków Polskich w Warszawie 13–15 września 1963. Referaty*, Warszawa 1963.
- Baszkiewicz J., *Queloues remarques sur la conception de dominium mundi dans l'oeuvre de Bartolus*, w: *Bartolo da Sassoferrate. Studi e documenti per il VI centenario*, Milano 1962.
- Baszkiewicz J., *Sieradzki Józef, Polska wieku XIV*, Warszawa 1959, „Kwartalnik Historyczny” 1960, R. 67, nr 1.
- Baszkiewicz J., *Villey Michel, Leçons d'histoire de la philosophie du droit*, Paris 1957, „Państwo i Prawo” 1959, R. 14, z. 12.
- Baszkiewicz J., *Voisé Waldemar, Początki nowożytnych nauk społecznych. Epoka Renesansu, jej narodziny i schyłek*, Warszawa 1962, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1964, t. 16, z. 1.
- Baszkiewicz J., *W sprawie dalszego pogłębiania problematyki XIII–XIV wieku*, [w:] *Konferencja śląska Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk. Wrocław 28 VI – 1 VII 1953. Przemówienia, referaty, dyskusje*, red. L. Grosfeld, W. Kula, B. Leśnodorski, t. I, Wrocław 1954.

- Baszkiewicz J., Staszaków M., *W sprawie wstępów historycznych w podręcznikach prawniczych*, „Państwo i Prawo” 1955, R. 10, z. 7/8.
- Bojarski M., *Droga życiowa prof. Jana Baszkiewicza*, [w:] *Doktorat honoris causa UW. dla prof. Jana Baszkiewicza*, „Przegląd Uniwersytecki” 2003, R. 9, nr 11.
- Cetwiński M., *Kilka uwag o monografii Jana Baszkiewicza na tle czasów w których powstała*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2005, t. 57, z. 1.
- Filipowicz S., *Uniwersytet Jana Baszkiewicza*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2012, t. 64, z. 1.
- Grzybowski K., *U źródeł doktryny suwerenności państwa*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1965, t. 17, z. 2.
- Jonca K., *Jan Baszkiewicz – iuris doctor honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2004, t. 56, z. 1.
- Jonca K., *Laudacja prof. Janowi Baszkiewiczowi*, [w:] *Doktorat honoris causa UW. dla prof. Jana Baszkiewicza*, „Przegląd Uniwersytecki” 2003, R. 9, nr 11.
- Jurek T., *Jana Baszkiewicza Powstanie zjednoczonego państwa polskiego z perspektywy półwiecza*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2005, t. 57, z. 1.
- Konferencja katedr historycznoprawnych w Karpaczu*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1965, t. 17, z. 2.
- Konferencja naukowa doktorów honoris causa uczelni Wrocławia i Opola. Zjednoczona Europa jako fundament nowego porządku globalnego*, „Przegląd Uniwersytecki” 2004, R. X, nr 5.
- Koredczuk J., *60-lecie powołania katedr historyczno-prawnych na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego*, „Acta Universitatis Wratislaviensis”, nr 3015, Prawo t. 303, Studia Historycznoprawne, Wrocław 2007.
- Kuleczka G., *Sprawozdanie z konferencji katedr historycznoprawnych odbytej w Kołobrzegu w dniach 8–10 czerwca 1967 r.*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1968, t. 20, z. 1.
- Maciejewski M., *O Jana Baszkiewicza badaniach nad prawem, państwem, historią i polityką*, [w:] *Prawnicy na Uniwersytecie Wrocławskim*, red. M. Marszał, J. Przygodzki, Wrocław 2012.
- Maciejewski M., *Opinia w związku z wszczęciem przez Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego postępowania o nadanie Profesorowi Janowi Baszkiewiczowi tytułu doktora honoris causa*, [w:] *Profesor Jan Baszkiewicz. Doktor honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2008.
- Majchrowski J., *Laudacja*, w: *Profesor Jan Baszkiewicz. Doktor honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2008.
- Nowacki B., *Zjednoczenie państwa polskiego na przełomie XIII i XIV wieku w badaniach do początku lat pięćdziesiątych XX wieku*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2005, t. 57, z. 1.
- Olszewski H., *Jan Baszkiewicz (1930–2011)*, „Nauka” 2011, nr 1.
- Olszewski H., *Jana Baszkiewicza Powstanie zjednoczonego państwa polskiego a nauka historii prawa pierwszej połowy lat pięćdziesiątych XX wieku*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 2005, t. 57, z. 1.

- Olszewski H., *Opinia o sylwetce naukowej Profesora Jana Baszkiewicza w związku z wszczęciem przez Senat Uniwersytetu Jagiellońskiego postępowania o nadanie MU doktoratu honoris causa*, Kraków 2008.
- Sadowski M., *Jan Baszkiewicz – historyk doktryn politycznych i prawnych*, [w:] *Tendencje rozwojowe myśli politycznej i prawnej*, red. M. Maciejewski, M. Marszał, M. Sadowski, Wrocław 2014.
- Suleja W., *Dolnośląski marzec '68. Anatomia protestu*, Warszawa 2006.
- Suleja W., *Historia Wrocławia*, t. 3. *W Polsce Ludowej, PRL i III Rzeczypospolita*, Wrocław 2001.
- Szymoszek E., *Szkoła glosatorów w polskiej literaturze historycznoprawnej. Poglądy Jana Baszkiewicza*, „Acta Universitatis Wratislaviensis”, nr 2616. Prawo t. 288, Wrocław 2004.
- Wrzesiński W., *Uniwersytet Wrocławski 1945–1995*, Wrocław 1995.
- Wrzesiński W., *Uniwersytet Wrocławski w latach 1945–2002*, [w:] T. Kulak, M. Pater, W. Wrzesiński, *Uniwersytet Wrocławski 1702–2002*, Wrocław 2002.
- Wyszyński M., *Czy „Statutum-Consuetudo” Bartolusa mogło mieć wpływ na prawo polskie*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego” 1959, nr 22, Prawo t. 6, seria A.
- „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1961, t. 16, seria A.
- „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1963, t. 19, seria A.
- „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1965, t. 20, seria A.
- „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1968, t. 23, seria A.
- „Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego” 1970, t. 25, seria A.